

FONÉTICA

1. Presentan vogal tónica semiaberta:

-As palabras rematadas en vogal tónica. (ex: café, abofé)

-Os substantivos rematados en –el; -ol e os seus plurais (ex: papel-papeis; caracol-caracois)

-As palabras rematadas en:

-ela(agás estrela)

-orio/a(ex:memoria, gloria)

-ero/a(ex: fero, sincero)

-erio/a(ex: misterio, bacteria)

-oco/a(ex: troco, muñoca)

-ola(ex:pistola)

-ote/a(ex: bigote, pelota)

-estre (ex: campestre, mestre)

-Os verbos da 2ª e 3ª conxugación con vogal radical –e-; -o-;-u- , que presentan alternancia vocálica, na 2ª, 3ª e 6ª persoas do P.I.(agás os verbos DEBER, CRER, LER que teñen todas as persoas con vogal semiaberta)

EX: bebes, corre, comen, dormen, sobe.

-As formas verbais de tema de Perfecto(Perfecto, Pluscuamperfecto, Imperfecto e Futuro de Subxuntivo) dos verbos irregulares

EX: dixera, fixesen, trouxer, puidesen

-Os nomes das seguintes letras do alfabeto: E, F, L, M , N, Ñ, O, R, S

-As palabras que levan til diacrítico, agás E (sempre aberto) e POR (sempre pechado)

-Habería que ter en conta o influxo da nasal trabante que pecha o e, aínda que se trata dun fenómeno dialectal , a súa incidenci xa é case total en toda a fala, pero só afecta a substantivos e adxectivos, nunca a verbos e adverbios (ex: dente, tamén)

-Unha palabra derivada segue mantendo a vogal semiaberta

Ex: pe-pegada ; corda-cordeiro ; pedra-pedriña

2. Presentan vogais semipechadas:

-As palabras rematadas no sufixo –és (agás REVÉS,TRAVÉS, BIES, MES, ES do verbo ser, TES do verbo ter). Ex:coruñes, maltés, fenés

-As palabras que presentan o ditongo OU.(ex: touro, tesouro, mouro)

-As palabras coa secuencia –on (agás onte, conde, pomba). Ex: lacón, ponte

-Os nomes rematados en ;

-edo (ex; medo)

-ón (ex:corazón)

-ello, agás vello (ex: cortello)

-or (ex: matador)

-eo, agás ceo (ex:feo)

-eza (ex: grandeza)

-oso, agás noso, voso (ex:fermoso)

-Os nomes das seguintes letras: B, C, D, G, P, T, X, Z

-As formas de infinitivo da 2ª conxugación. (ex: traer, coller, moer)

-Os verbos da 2ª conxugación con vogal radical –e-; -o-, que presentan alternancia vocálica, nos casos nos que non leven vogal semiaberta, agás PODER, QUERER, QUECER, ESQUECER, que sempre presentan vogal semiaberta

EX: bebo, comemos, corra

-As formas verbais de tema de Perfecto regular

EX: comera, collestes, beberdes,comese

3. Hai un grupo importante de palabras que teñen distinto timbre segundo o seu significado:

/E/ /O/	/e/ /o/
besta (arma)	besta (animal)
botas (calzado)	botas (verbo)
bote (embarcación)	bote (verbo)
ceo (substantivo)	ceo (verbo)
cobra (serpe)	cobra (copla)
cocho (porco)	cocho (guarida)
corda (substantivo)	corda (adxectivo)
choro (verbo)	choro (substantivo)
doce (adxectivo)	doce (número)
ese (letra)	ese (demostrativo)
este (punto cardinal)	este (demostrativo)
fixemos (v. facer)	fixemos (v. fixar)
golpe (choque)	golpe (raposo)
lobo (parte da orella)	lobo (animal)
moa (peza dental)	moa (verbo)
neto (parente)	neto (medida)
oca (adxectivo)	oca (animal)
pega (verbo)	pega (animal)
pelo (verbo)	pelo (cabelo)
peto (verbo)	peto (substantivo)
podo (v. poder)	podo (v. podar)
rego (verbo)	rego (substantivo)
selo (substantivo)	selo (verbo)
sede (local)	sede (de beber)
toco/a (verbo)	toco/a (manca)
tola (morea)	tola (louca)
torta (substantivo)	torta (adxectivo)